

C: P.J.T. Dikschei

T: 0545-250 250

E: info@gemeenteberkelland.nl

Bezoekadres: Marktstraat 1, Borculo

Gemeenteraad gemeente Berkelland

Zaaknummer : 26283
Onderwerp : December update informatievoorziening coronacrisis in Berkelland
Verzonden : 27 november 2020

Geachte leden van de raad,

Tijdens de vergadering van de commissie Bestuur en Sociaal op dinsdag 10 november 2020 bent u op de hoogte gebracht van de huidige stand van zaken in de gemeente ten aanzien van de coronacrisis. Met deze brief geven wij u een update over de actuele cijfers ten aanzien van besmettingen met Covid-19. Daarbij gaan we in deze brief in op de Tijdelijke wet maatregelen (Twm) om te u informeren over de inhoud van de Twm en de verschillende verantwoordelijkheidsrelaties.

Algemeen beeld

Van 3 maart 2020 tot en met 26 november 2020 (peildatum: 27-11-2020) zijn 1124 besmettingen geregistreerd. Er zijn in de gemeente Berkelland in diezelfde periode 22 inwoners geregistreerd overleden aan het virus. In de maand november 2020 zijn er 392 besmettingen geregistreerd. Het virus is duidelijk en veelvuldig aanwezig in de gemeente Berkelland. Dit beeld is gelijk aan het beeld in de hele Achterhoek en ook Twente. De kern Eibergen kent nog steeds in absolute aantallen het meeste registreerde besmettingen, maar de GGD verzekert ons wederom dat er (27-11-2020) geen sprake is van een brandhaard. De onderstaande tabel maakt duidelijk dat het virus de gehele gemeente Berkelland treft.

	Geregistreerd positief Voor 1 juli 2020	Geregistreerd positief Na 1 juli 2020	Geregistreerd positief TOTAAL
Beltrum	3	65	68
Borculo	11	141	152
Eibergen	24	350	374
Geesteren	3	16	19
Gelselaar	2	20	22
Haarlo	0	14	14
Neede	15	243	258
Rekken	3	34	37
Rietmolen	2	26	28
Ruurlo	21	124	145
Overleden			22
TOTAAL	91	1033	1124

Aantal besmettingen in Berkelland vanaf 3 maart 2020

Handhaving

De BOA's van de gemeente Berkelland leveren sinds het begin van de coronacrisis een enorme inzet. Met hulp van de politie houden zij toezicht op de naleving van de maatregelen. Over het algemeen houden de inwoners en ondernemers zich er erg goed aan. In de maand november is er bij een horecagelegenheid in Eibergen een overtreding geconstateerd van de regels. Er waren meerdere personen binnen. De politie heeft hen geverbaliseerd en de veiligheidsregio heeft in samenspraak met de gemeente een last onder dwangsom opgelegd.

Tijdelijke coronawet

Op 27 oktober heeft de Eerste Kamer ingestemd met de Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 (Twm). De datum van inwerkingtreding is voorzien op 1 december 2020. De Twm heeft consequenties voor de huidige crisisstructuur en voor de bevoegdheden van de voorzitter van de veiligheidsregio en de burgemeesters van de individuele gemeenten. Doordat er een verschuiving plaatsvindt van regionale naar lokale bevoegdheden betekent dit ook, dat er meer gevraagd zal worden van de individuele gemeenten.

Van noodverordening naar ministeriële regeling

Met het inwerkingtreden van de Twm worden de noodverordeningen per direct ingetrokken. In plaats daarvan komen ministeriële regelingen die bepalen welke maatregelen landelijk, regionaal of lokaal gelden. Er is geen automatische koppeling tussen het risiconiveau in een regio en aanpassing van de ministeriële regeling. De eerste ministeriële regeling biedt weinig ruimte voor eigen afwegingen en lokaal maatwerk. Maar, naarmate de situatie verbetert en het risiconiveau in regio's wordt afgeschaald, zal hier meer ruimte voor komen.

Maatwerk kan op de volgende manieren tot stand komen:

- De minister kan in de ministeriële regeling differentiatie aanbrengen tussen gemeenten en (veiligheids)regio's (artikel 58e, eerste lid, onder a). Het is aan de betrokken ministers hier al dan niet toe over te gaan, het staat decentrale overheden vrij om hierom te verzoeken.
- Het is ook mogelijk om in die ministeriële regeling te bepalen dat de burgemeester bevoegd is om lokaal de plaatsen aan te wijzen waar de desbetreffende maatregelen gelden; regels in en buiten werking te stellen.
- Daarnaast is de burgemeester bevoegd in bijzondere gevallen ontheffing verlenen.

Los hiervan geldt dat gemeenten/gemeenteraden met autonome gemeentelijke verordeningen en bevoegdheden zelf regels kunnen stellen, zolang deze niet in strijd zijn met de bij of krachtens de Twm gestelde regels. Dit zal vaak betrekking hebben op de fysieke openbare ruimte. Te denken valt aan het afsluiten van straten, gebieden en parken, het verplaatsen van markten en het verbieden van stadswandelingen, collectanten en straatartiesten vanwege het risico van opeenhoping van mensen. Andere bevoegdheden liggen in bijvoorbeeld het sociaal domein, subsidies, terrassen en (kwijschelden van) belastingen en leges.

Bevoegdheden burgemeester

Waar in de voorgaande periode van noodverordeningen het bevoegd gezag bij de voorzitter van de veiligheidsregio lag, krijgt de burgemeester met de Twm een grotere rol. Zo is de burgemeester bevoegd, binnen de wettelijke kaders, ontheffingen te verlenen. De ontheffing kan betrekking hebben op de groepsvorming, publieke plaatsen en evenementen. Het ontheffingsverzoek wordt afgewogen tegen het belang van de bestrijding van het virus. Als de burgemeester van mening is dat het belang van die bestrijding zich tegen de ontheffing verzet, wordt de ontheffing niet verleend. Ontheffingen dienen als individuele uitzondering op de algemene regel en zijn niet bedoeld om nieuwe algemene uitzonderingen te maken of een ander regime te laten gelden. Het gaat bij het verlenen van ontheffingen dus niet om het voortzetten of hervatten van een "reguliere exploitatie". Ontheffingsbesluiten zijn altijd gericht op een bijzonder, concreet geval – waarbij geldt dat tegen de beslissing van de burgemeester bestuursrechtelijke rechtsbescherming open staat.

Te denken valt aan bruiloften, uitvaarten, het uitreiken van koninklijke onderscheidingen, herdenkingen en jubilea waarbij bijzondere omstandigheden spelen. Of in een bijzonder geval een ontheffing aan de orde kan zijn is afhankelijk van de concrete omstandigheden. Dit is de afweging van de burgemeester zelf. Hiertoe wordt de GGD geraadpleegd. Aan de ontheffing kunnen door de burgemeester voorschriften en beperkingen worden verbonden, al dan niet naar aanleiding van het advies van de GGD.

Het kan zijn dat een ontheffing betrekking heeft op bijvoorbeeld een evenement waarbij bovenlokale effecten ontstaan. Dat noopt tot afstemming met de betreffende andere gemeenten (op grond van de Gemeentewet). Als het (buur-)gemeenten in dezelfde veiligheidsregio betreft kan afstemming ook in het regionaal beleidsteam (RBT) plaatsvinden onder leiding van de voorzitter van de veiligheidsregio. In deze gevallen, of in het geval van een dreigend nadelig bovenlokaal effect, kan de minister besluiten dat de burgemeestersbevoegdheid op de voorzitter overgaat als dat nodig is voor de bestrijding van de epidemie. Deze overdracht dient steeds niet langer te duren dan strikt noodzakelijk is gelet op het uitgangspunt dat de bevoegdheden bij burgemeesters belegd zijn.

Tot slot kan de burgemeester handhaven door middel van aanwijzingen, bevelen en een last onder bestuursdwang of een last onder dwangsom wanneer dit nodig is de naleving van regels te verzekeren. Dit geldt voor openbare plaatsen of vanuit besloten plaatsen (geen woning). Wanneer dit in een ministeriële regeling wordt benoemd, kan een burgemeester plaatsen bepalen waar maatregelen gelden. Een burgemeester kan niet zelfstandig nieuwe maatregelen introduceren.

Positie (voorzitter) veiligheidsregio en GRIP-structuur

De Twm belegt de bevoegdheden voor de uitvoering van de maatregelen voor de bestrijding van de epidemie zoals deze zijn geregeld in de Twm bij de burgemeester en niet bij de voorzitter van de veiligheidsregio. Dit betekent onder meer dat de burgemeester weer gaat over de openbare manifestaties en dat deze in het kader van de uitoefening van zijn bevoegdheden ook het gezag heeft over de politie en de Koninklijke marechaussee.

De positie van (de voorzitter van) de veiligheidsregio verandert dus onder de Twm. De veiligheidsregio blijft wel betrokken bij de bestrijding van de epidemie:

- a. De voorzitters van de veiligheidsregio's blijven in algemene zin belast met de bestrijding van de epidemie, onder leiding van de minister van VWS. De voorzitter behoudt zijn coördinerende en signalerende rol. Hij verzamelt de nodige informatie over de lokale uitvoeringspraktijk. Als voorzitter van het regionaal beleidsteam heeft hij een rol bij de afstemming tussen gemeenten.
- b. De voorzitters blijven zoals voorheen specifieke bevoegdheden uit hoofdstuk V van de Wet publieke gezondheid uitoefenen, zoals het in isolatie of quarantaine plaatsen van personen en het treffen van maatregelen gericht op gebouwen, goederen en vervoermiddelen.
- c. De voorzitter kan aan de bevoegdheden van burgemeesters die geregeld zijn in de Twm alleen uitvoering geven als de minister van VWS dit besluit omdat lokale besluitvorming zodanige bovenlokale effecten heeft dat het voor de bestrijding van de epidemie nodig is dat de voorzitter optreedt. Dat zijn uitzonderingsgevallen.

Waar sprake is van een epidemie van een infectieziekte behorend tot groep A, is per definitie sprake van een ramp of crisis van meer dan plaatselijke betekenis. Bij een (dreigende) crisis van meer dan plaatselijke betekenis kiezen de voorzitters in hun regio doorgaans voor GRIP-niveau 4. De Twm spreekt echter niet over GRIP-niveau 4. De wet is leidend, de GRIP-procedure is als instrument volgend.

Het al dan niet op- of afschalen in het kader van de GRIP heeft geen gevolgen voor de werking van de bepalingen in dit wetsvoorstel. De voorzitters van de veiligheidsregio's hebben gezamenlijk in het Veiligheidsberaad (alle voorzitters van de veiligheidsregio's) besloten een link te leggen tussen de ernst van de situatie, het inschalingsniveau en het bijbehorende GRIP-niveau.

Met de hoge besmettingsgraad en de inschalingssituatie 'zeer ernstig' van dit moment blijven de regio's daarom in GRIP-4. Het al dan niet opschalen in de GRIP-structuur heeft echter geen effect op de verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden in het kader van de aanpak van covid-19 die zijn vastgelegd in de Twm. Alleen op grond van een formeel besluit op grond van artikel 58d van de Minister van VWS kan een bepaalde bevoegdheid van een burgemeester tijdelijk worden belegd bij de voorzitter veiligheidsregio.

Het regionaal beleidsteam van de Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland (VNOG) blijft als overleg-gremium functioneren. Het is aan de voorzitter van de veiligheidsregio en de andere burgemeesters in de regio om afspraken te maken over de frequentie van bijeenkomsten van het regionaal beleidsteam, bijvoorbeeld afhankelijk van de mate waarin covid-19 zich in de regio manifesteert. Daarnaast roept (en houdt) de voorzitter een regionaal beleidsteam bijeen wanneer hij door een besluit van de minister van VWS een burgemeestersbevoegdheid overgedragen krijgt.

Rol gemeenteraad

Door het beleggen van de bevoegdheden tot uitvoering van de maatregelen bij de burgemeester wordt de kracht van lokale besluitvorming benut. Ook als de voorzitter van de veiligheidsregio bevoegd is, als de minister van VWS zo besluit, verstevigt de Twm de verantwoordingsrelatie met de betreffende gemeenteraad.

a) Ten opzichte van de burgemeester

Juist door bevoegdheden op lokaal niveau te beleggen (bij burgemeesters) wordt de gemeenteraad in positie gebracht en kan lokaal debat plaatsvinden over de uitoefening van die bevoegdheden / uitvoering van maatregelen. De Twm sluit hierin aan bij de normale verantwoordingsrelatie tussen burgemeester en raad, zoals in de Gemeentewet beschreven. In de regel vindt de verantwoording van de burgemeester (als bestuursorgaan) aan de raad achteraf plaats, maar er kan uiteraard ook vooraf over de kaders gesproken worden. Dit kan bijvoorbeeld over het al dan niet verlenen van ontheffingen gaan of de handhaving van de zorgplicht die op beheerders van publieke plaatsen en bepaalde besloten plaatsen rust, aan de hand van casuïstiek of een (periodieke) rapportage van de burgemeester aan de raad.

De gemeenteraad is in de afgelopen periode al op verschillende manieren geïnformeerd door middel van raads- en commissiebriefen, mondelinge toelichting tijdens de raadsvergaderingen en door informatiebriefen van de veiligheidsregio. Ook met de komst van de Twm zullen wij u op dezelfde wijze blijven informeren.

Over de precieze invulling van de verantwoordingsrelatie tussen raad en de burgemeester laat de Twm zich niet uit. De verantwoordingsrelatie is een onderwerp die het lokaal bestuur zelf kan invullen. Daarom is het goed om in het presidium de verantwoordingsrelatie te bespreken, waarbij voorgesteld wordt om:

1. Maandelijks een rapportage te blijven opstellen om u als lokaal bestuur zo goed mogelijk te informeren over het uitgevoerde beleid met betrekking tot ontheffingen. De maandelijkse rapportage wordt naar u als gemeenteraad en het college van B&W verzonden.
2. Ontheffingen voor grote evenementen, bij massale groepsvorming of in situaties waarvan vermoed wordt dat ze ophef veroorzaken, vooraf te bespreken met het presidium, en indien nodig met u als raad, op grond van artikel 58s, vierde lid, van de Twm. Daarnaast blijft de inlichtingenplicht van de burgemeester aan de raad op grond van artikel 180 Gemeentewet gelden.
3. Als raad, op grond van artikel 169 Gemeentewet, wordt u in de gelegenheid om ook zelf aan te geven over welke onderwerpen men wil worden geïnformeerd. Dit zal vervolgens met u gedeeld worden, tenzij het verstrekken van de informatie in strijd is met het openbaar belang.

b) Ten opzichte van de voorzitter van de veiligheidsregio

De Twm regelt ook de verantwoordingsrelatie tussen de voorzitter van de veiligheidsregio en de raden van de gemeenten die deel uitmaken van de veiligheidsregio in het geval de voorzitter door de minister VWS een burgemeestersbevoegdheid heeft overgedragen gekregen. Bepaald is dat wanneer als gevolg van een besluit van de minister van VWS de voorzitter tijdelijk een burgemeestersbevoegdheid uitoefent, hij daarover verantwoording aflegt aan de betrokken gemeenteraden.

Dit geschiedt door het uitbrengen van een verslag en het beantwoorden van de vragen van de raden. Het uitbrengen van een verslag kan gevolgd worden door een debat met de betrokken gemeenteraden.

Mocht een gemeenteraad onder omstandigheden afkeuring willen doen blijken over het handelen van de voorzitter, dan verloopt dit in eerste instantie via het Dagelijks of Algemeen Bestuur van de veiligheidsregio. Daarna kan hij dit kenbaar maken aan de minister van Justitie en Veiligheid door tussenkomst van de commissaris van de Koning van de provincie waarin de veiligheidsregio is gelegen.

Rol college B&W

De Twm stelt dat de burgemeester de betrokkenheid van het college van burgemeester en wethouders bij besluitvorming waarborgt. De burgemeesters verstrekt de wethouders de informatie over de uitoefening van zijn bevoegdheden die zij nodig hebben voor de uitoefening van hun taken. Voor het college is hierbij van belang dat gemeentelijk beleid niet soepeler mag zijn dan de Twm.

In overleg met de collegeleden zal er gekeken worden naar een passende werkwijze, waarbij corona als vast agendapunt van de collegevergadering het uitgangspunt is. Hier worden zaken ingebracht in die vanuit het Gemeentelijke Beleidsteam komen. De wethouders vertalen dit vervolgens naar hun eigen portefeuille.

Rol ambtelijke organisatie

De ambtelijke organisatie krijgt uiteraard ook te maken met de inwerkingtreding van de Twm. Waar de bevoegdheden en de uitvoering van de maatregelen eerder deels bij de veiligheidsregio waren ondergebracht, zal dit met de Twm grotendeels bij de burgemeester en dus de gemeentelijke organisatie komen te liggen. Om die reden blijft het Gemeentelijke Beleidsteam, dat vanaf maart al operationeel is en de strategische uitgangspunten voor de coronacrisis bepaald, actief. Het in maart ingestelde opgaveteam zal het Gemeentelijke Beleidsteam blijven ondersteunen.

Daarnaast kunt u denken aan procedures met betrekking tot handhaving. Deze moeten met, invoering van de Twm door de eigen juridische afdeling afgehandeld worden. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met registratie en archivering. Ook zal er voor de aanvraag en afhandeling van ontheffingen op basis van de Twm een proces ingericht moeten worden. Deze processen, de coördinatie hiervan en de verantwoording vragen extra inzet en dus capaciteit van de gemeentelijke organisatie. Hoe verder het virus teruggedrongen wordt, hoe meer versoepelingen er komen, des te meer maatwerk wordt gevraagd van de gemeente.

De loketfunctie van de VNOG voor vragen over de noodverordening zal niet meer als zodanig functioneren. Vragen moeten centraal gesteld worden bij de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) aangezien het een ministeriële regeling betreft. Dit zal mogelijk een langere afhandelingsijd tot gevolg hebben.

Financiële gevolgen

Het uitvoeren van de Twm vraagt (mogelijk) extra inzet van de ambtelijke organisatie. Wat de gevolgen voor de ambtelijke organisatie op dit moment zijn, is nog niet in te schatten. Indien nodig zal er een voorstel worden gedaan voor uitbreiding van capaciteit voor de uitvoering van de Twm met de daarbij komende financiële gevolgen.

Meer informatie

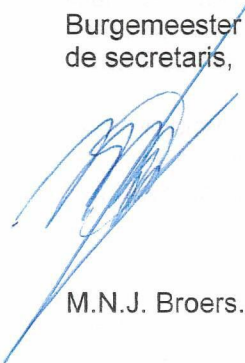
De VNG heeft veel geschreven over de Twm en door de website te bezoeken (<https://vng.nl/artikelen/tijdelijke-wet-maatregelen-covid-19#handreiking>) kunt u zich, indien nodig, verder verdiepen in de Twm. Onder het kopje "VNG Dialoog in coronatijd" treft u een webinar aan over de Twm.

Tot slot treft u de volgende bijlagen bij deze memo aan:

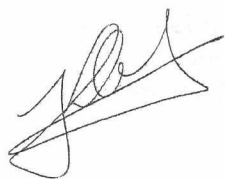
- Bijlage 1: Wettekst Tijdelijke wet maatregelen Covid-19
- Bijlage 2: Consultatieversie Tijdelijke ministeriële regeling maatregelen Covid-19
- Bijlage 3: Overzicht veelgestelde vragen VNG
- Bijlage 4: VNG Handreiking Tijdelijke wet maatregelen Covid-19 voor gemeenten
- Bijlage 5: Brief d.d. 20 november 2020 van Minister van Justitie en Veiligheid met als onderwerp voorbereiding op inwerkingtreden Twm

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en wethouders van Berkelland,
de secretaris, de burgemeester,

M.N.J. Broers.

drs. J.H.A. van Oostrum

Kopie aan:
-Archief